

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. היא איתתא דעלתה למיפא בההוא ביתא אתא ברחא דמרי דביתא אכלה ללישא חביל ומית חייבה רבא לשלומי דמי ברחא ... ברשות קביל עליה נטירותא.....2
- ב. מהאשה שנכנסה למהון חטין אצל בעל הבית שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזקה חייבת.....2
- ג. הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות וחפר בה בורות שיחין ומערות בעל השור חייב בנזקי חצר ובעל חצר חייב בנזקי הבור אף על גב דאמר מר כי יכרה איש בור ולא שור בור הכא כיון דאית ליה להאיך למלויה ולא קא מלייה כמאן דכרייה דמי.....3
- ד. הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית הוזק בו חייב.....4
- ה. רבין פטור ... שהרביץ גללים ונטפנו כליו של בעל הבית דהויא גללים בור ולא מצינו בור שחייב בו את הכלים.....4
- ו. כל תקלה בור הוא.....5
- ז. נכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית הוזק בו חייב הזיקן בעל הבית פטור ... לא אמרן אלא דלא הוה ידע ביה אבל הוה ידע ביה הזיקן בעל הבית חייב ... נהי דאית לך רשותא לאפוקי לאזוקי לית לך רשותא.....7
- ח. שניהם ברשות או שניהם שלא ברשות הזיקו זה את זה חייבין הוזקו זה בזה פטורין ... אחד ברשות ואחד שלא ברשות דברשות פטור שלא ברשות חייב.....9
- ט. נפל לבור והבאיש מימיו חייב ... שהבאיש בשעת נפילה אבל לאחר נפילה פטור ... שהבאיש מגופו אבל הבאיש מריחו פטור ... גרמא בעלמא הוא.....10
- י. היה אביו או בנו לתוכו משלם את הכופר ... במועד ליפול על בני אדם בבורות עסקינן ... בר קטלא הוא ... דחזא ירוקא ונפל.....10
- יא. רב אמר הלכתא כת"ק ושמואל אמר הלכתא כרבי.....11
- יב. שור שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה פטור מדמי ולדות.....12
- יג. ואדם שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות כיצד משלם דמי ולדות שמין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

דף מח.

**א. היא איתתא דעלתה למיפא בההוא ביתא אתא ברחא
דמרי דביתא אנלה ללישא חביל ומית חייבה רבא
לשלומי דמי ברחא ... ברשות קביל עליה נטירותא**

כבר התבאר לעיל דף מז. שאם המכנים פירותיו לחצר חבירו ואכלה בהמת בעל החצר את הפירות והזוקה מחמת אכילתה, אף על פי שהכנים שלא ברשות, פטור¹.

ואם הכנים ברשות ויצא בעל החצר והשאיר את המכנים שם לדעתו, ואכלה בהמת בעל החצר והזוקה, חייב המכנים².

ומעשה באשה אחת שנכנסה בבית שכנתה ללוש ולאפות, והניחה ונתעלמו כדי שלא יביטו בה בעת לישתה ואפייתה משום צניעות³, ובא עז של בעל הבית ואכל הבצק ומת, וחייבו חכמים לשלם דמיו. וכן כל כיוצא בזה.

**ב. מהאשה שנכנסה לטחון חטין אצל בעל הבית שלא
ברשות ואכלתו בהמתו של בעל הבית פטור ואם הזוקה
חייבת**

עוד התבאר שם שכבעל החצר טוחן בשכר, וזה הביא לטחון שישתכר בעל החצר דינו כמכנים שלא ברשות, שהתבאר שם שאם הזיקתו בהמתו של

¹ שו"ע ונו"כ שם ב, מפני שהיה לה שלא תאכל, ומשמע בגמרא בין שאכלה יותר מדאי ובין שהיו הפירות עצמם מזיקים לה, ומשמע בנ"י שכאן אפילו בדיני שמים פטור, שהרי לא נתן בפניה שתאכל (ומה דמשמע מדברי הסמ"ע סק"ד שהטעם משום שהיה לבעל החצר לשמור פרתו וכו', צ"ע שהרי איירי בנכנס שלא ברשות, ומשמע אפילו שלא בידיעתו).

² שו"ע ונו"כ שם ג, אף על פי שלא קיבל עליו המכנים בפירוש לשמור (וכ"ש כשקיבל לשמור), כיון שידע שבעל החצר יצא משם והשאירו בחצרו, ה"ז כקיבל לשמור.

³ ביאר הסמ"ע שבא לומר שאפי' לא ידע הנכנס שנסתלק בעל החצר, אמרינן דמסתמא נסתלק משום צניעות, והמ"ז כתב בשם היש"ש שאם נראה לעיני הדיין שאין בעל החצר מוחזק כ"כ בצניעות, אינו יכול לומר שנסתלק משום כך, עיין שם. ונראה שאם יצא שלא מטעם צניעות צריך שידע הנכנס שיצא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

בעה"ב⁴ או אכלתן בהמתו של בעה"ב⁵, פטור, ואם הוחלקה בהם והוזקה, בעל הפירות חייב כמו שהתבאר.

ג. הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות וחפר בה בורות שיחין ומערות בעל השור חייב בנזקי חצר ובעל חצר חייב בנזקי הבור אף על גב דאמר מר כי יכרה איש בור ולא שור בור הכא כיון דאית ליה להאיך למלויה ולא קא מלייה כמאן דכרייה דמי

החופר⁶ בור ברשות חבירו, כל זמן שאין בעל החצר יודע מכך, חייב החופר בנזקי הבור⁷, ומשנודע לבעל החצר, חייב הוא בנזקי הבור, דכיון שחצרו וממונו הוא מוטל עליו למלאותו, וכל שלא סתמו וסלק הזיקן, כאילו הוא פתחו⁸. אלא שיכול לתבוע מן החופר נזקי חצרו⁹, וכן כשחפרה¹⁰ בהמתו בור ברשותו חייב בנזקיו כשנודע לו¹¹, ואפי' נכרה הבור מאליו כגון ע"י גשמים או מפולת, מכיון שהיה לו למלאותו.

⁴ רמ"א ונו"כ שצנ"א ד

⁵ ויש לעיין מ"ש מהא דסימן תכא סעיף ט ובסמ"ע שם גבי נכנס לחנותו של נגר דהוי כנכנס ברשות.

⁶ רמ"א ונו"כ תי"ד

⁷ כן משמע בסמ"ע סק"ח, וכן משמע מדברי הרמ"א דלהלן. וכ"כ בערוה"ש בהדיא,

⁸ ופשוט דמיירי שחפרו במקום שאילו חפר בעל החצר עצמו היה מתחייב, כגון סמוך לרה"ר או שהפקיר רשותו, וכן למי שנכנס שלא ברשותו,

⁹ והסמ"ע כתב הוצאותיו וטרחותו, ולכאורה נראה שאין שמין כאן כמה נפחת החצר ע"י הבור, כמו בשאר נזקין, דכיון שגם תקלה בחצר מוטל עליו לסלקו, אלא שמ"מ חיובי הבור מוטלים על בעל הבור ונראה שאף כשאינו יכול לגבות מן החופר, אין זה פוטרו מחיובו, דסוף סוף ממונו הוא. ובש"מ בשם הר"פ כתב שכל זמן שלא שילם לו החופר, אין בעל החצר חייב. ועי' תוס' דף מט ע"ב ד"ה ברה"י ובש"מ שם, ואפשר שלשיתם חייב החופר בנזקי הבור מה שנתחייב בעל החצר. או שהזקן בו, וצ"ע. וביאור הגר"א כתב בשיטת הרמב"ן שלעולם אין בעל החצר חייב בנזקי בור שאחר חפר, עיין שם.

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם

¹¹ ערוה"ש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

שורו שחפר בור¹² ברשות הרבים פטור, וכן שורו שחפר בור בחצר חבירו, בעל החצר חייב בנזקי הבור ולא בעל השור¹³.

ד. הננים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית הזזק בו חייב

עוד התבאר שם שאם הזיק שור¹⁴ הנכנס לבעל החצר או לשורו, דינו כאילו הזיקו ברשות הרבים¹⁵, ומשלם תם חצי נזק ומועד נזק שלם¹⁶. ואם הזיק בשן ורגל כבר התבאר שחייב שהרי זה שן ורגל ברשות הניק.

ה. רבץ פטור... שהרביץ גללים ונטנפו כליו של בעל הבית דהויא גללים בור ולא מצינו בור שחייב בו את הכלים

¹² שו"ע סי' תי סעיף ה, שנאמר כי יכרה איש בור ולא שור בור, ונראה דאע"פ שידע ששורו חפר בור ברה"ר פטור, כיון שאינו חייב על הכריה וגם לאו ממונו הוא.

¹³ שו"ע שם ובסימן שצח סעיף ג, אבל לא בעל השור, אבל חייב בנזקי החצר, כמ"ש בשו"ע שם, וגם בזה נראה דאירי כשידע בעל החצר, ואפשר דכיון שלא שורו של בעל החצר חפר, שוב אינו פושע, ואף לדברי הסמ"ע יש לו שיעור שישכור פועלים, ומ"מ לאחר שידע חייב בעל החצר, דהו"ל לסלק הנזק, אלא שיכול לתבוע מבעל השור הוצאותיו וטירחתו, וממילא הוא בעל הבור, ועי' סמ"ע סי' שצח סק"ה ובמ"ש בזה בפרק ו.

ועכ"פ משמע שבעל השור פטור אף על פי שידע, ואף קודם שידע בעל החצר, שזה בכלל ולא שור בור, וצ"ע למה לא יתחייב בנזקי בעל החצר כשהזזק בבור. ובאולם המשפט מחלק בין חפר בתוך חצירו ואח"כ הפקיר בורו לבין חפר בחצרו סמוך לרה"ר, עיין שם.

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ב

¹⁵ ולא תימא דאפילו תם ישלם נזק שלם בהזיק דקרן מק"ו דשן ורגל שאין משלמין עליהן ברשות הרבים אפ"ה משלמין עליהן ברשות הניזק נזק שלם, קמ"ל דלא אלא אמרינן דיו הואיל דברשות הרבים אינו משלם אקרן כי אם חצי נזק גם ברשות הניזק ישלם. סמ"ע שם א

¹⁶ כתב הט"ז סימן שצח סעיף ד שאין בעל השור יכול לומר לניזק למה לא הוצאת את שורי שנכנס לחצרך, שיכול לומר סבור הייתי שלא יזיקנו ולכן לא הוצאתיו ביד חזקה, ונראה שהט"ז לשימתו שמעיקר הדין על הניזק לסלק הנזק, אבל לדעת הסמ"ע שם סק"ה אין על הניזק לסלק הנזק אלא כשנעשה בור ברשותו, ועי' פרק ח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

בהמה שמינפה כלים¹⁷ בגללים דרך נפילה בשעת נפילה¹⁸, לעולם הוא בדין צרורות, מינפו הגללים כליו של בעל החצר לאחר נפילה, פטור בעל השור¹⁹, שהגללים בור ופטור על הכלים, ואם הוזק בהם בעל החצר²⁰, חייב.

ו. כל תקלה בור הוא

כבר התבאר לעיל דף כח: שכל תקלה²¹ שהניח אדם ברה"ר²², כגון אבן או כלים²³, בין שהפקירם ובין שלא הפקירם, והוזק בהם שור או אדם במקומם, ה"ז מתולדות הבור, וחייב נזק שלם, ופטור על מיתת אדם ועל הכלים, וכן השופך מים ברה"ר והוחלק בהם, או שנעשו רפש ומיט²⁴.

¹⁷ סמ"ע סימן תיא סק"ח

¹⁸ ודוקא בכלים אבל לתוך מאכל הוא משונה כשיש לה מקום. מבבאר בשו"ע סימן שצ סעיף ה, שבהמה שהמילה גללים לתוך מאכל ומינפה, אם היה לה מקום להמיל שלא למאכל ה"ז בכלל קרן, שאין דרך בהמה להמיל גללים לעיסה, והוי משונה, ומשמע שאינו בכלל ספק דצרורות משונה, וצ"ע למה. ואם לא היה לה מקום ה"ז בדין צרורות. וכתב בערוה"ש בשם רש"י שמעיקר הדין היה צריך להיות תולדה דשן שהרי המלת גללים הוא להנאתה, אלא שאין דין שן אלא בגופה וכאן אין זה אלא כוחה, ולכן הוא בדין צרורות, ועפ"י כתב בערוה"ש שאם דיבקה אחוריה לכלי והמילה גללים שלא בהפסק אויר, אפשר דהוי שן, או אפשר דהוי משונה ותולדה דקרן. וכתב החזו"א ב"ק סימן א סק"ד שאין לחייבו מדין אש, שכל שפורש מגופה הוי רגל או צרורות, ועי' בדבריו סי' יא סק"ד. עוד כתב בערוה"ש בשם הש"מ שאם השתינה או המילה גללים לחים ה"ז כנוק בגופה כיון שיש חיבור ע"י ניצוק, ומדייק כן גם ממי לידה, ואף על פי שאפשר לחלק שבמי לידה אין כח הדוחה, משא"כ במי רגלים שיש כח הדוחה אפשר דהוי צרורות, מ"מ נראה לדינא שאין לחלק בכך, עיין שם, וצ"ע.

¹⁹ שו"ע ונו"כ תיא ז

²⁰ סמ"ע שם, דבור חייב בנזקי אדם, ואף על גב דקיי"ל איש בור ולא שור בור, והיינו שפטור על בור שנעשה ע"י שורו, שאני הכא שהגללים היו שלו בשעת נפילה ועליו מוטל לסלקן, וה"ז כאילו הוא עשה הבור, ואפי' למה שנתבאר בסימן שיג שבהמה שהמילה גללים בחצר של אחר זכה בהם בעל החצר, שאני הכא דלא ניהא ליה לזכות בדבר שיוזק על ידו, וסיים הסמ"ע שאם כבר ידע בעל החצר בגללים וניהא ליה בהם זכה בהם ופטור בעל השור, ובערוה"ש כתב גם כן ב"מ"ש הסמ"ע לפני כן שהיה על בעל הגללים לסלקן משום דאיירי בשלא ידע בהם בעל החצר, ומשמע שאילו ידע חייב הוא לסלק הגללים.

²¹ שו"ע ונו"כ שם א

²² וכבר התבאר שאין שיעור לגובה תקלה ואין החילוק אלא בבור.

²³ והרא"ש ריש ב"ק כתב בשם יש אומרים דכיון דאבנו סכינא ומשאו ילפינן גם מאש, אינו חייב אלא במה שחייב בשניהם (גם בבור וגם באש), ולפי"ז פטור גם בטמון, אבל הרא"ש הכריע שכל דיניו בבור וחייב על הטמון.

²⁴ שו"ע ונו"כ תיב ה, וכתב הסמ"ע שם סק"ט דאיירי שהוחלק ונפל למקום שבו המים או הרפש ומיט, דאז הו"ל כקרקעית הבור וחייב אף בקרקע עולם, אבל הוחלק ונפל למחוץ למקום המים, ה"ז כנתקל בבור ונפל אחורי הבור, וכן משמע ביש"ש שכל שהוזק במקום שפיכת המים הו"ל כנתקל בבור וחייב. ובשו"ת דברי מלכיא"ל ח"ג סי' קסו כתב בדעת רש"י שבכחו וניעו חייב אפי' נתקל בקרקע עולם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ואפילו²⁵ לא הניח²⁶ התקלה במקום שהזיק, אלא שהניח ברשותו במקום²⁷ שיכול ליפול ברוח מצויה, ונפל והזיק לאחר שנה, חייב מדין בור, ואם נפל

²⁵ שו"ע ונו"כ שם תיא א

²⁶ (א) שו"ע סימן תי סעיף א, וכל תקלה שעשה והזיק אחר על ידו, הוא בכלל תולדות הבור, כמו שיתבאר בפרק הבא. ומה שאמרו בנמרא תחלת עשייתו לנזק, היינו שמתחלת עשייתו מוכן לנזק, אף על פי שאינו כונתו להזיק, והוסיף הערוה"ש שאפילו עשה הבור לצרכו, ומ"ש השו"ע ממונו, כבר כתבו התוס' דממונו לאו דוקא, ע"י ביאור הגר"א.

וע"י ברכת שמואל ב"ק סי' י שדן כשאנסוהו לחפור בור אם פטור (יש לעיין גם באש שעשה מתוך אונס, וע"י פרק ט הערה א), ולא דמי לנפלה כדו, דשאני התם שאין שם מעשה בור בידים.

ולהלן יתבאר שבין פותח ובין כורה, וכן בכל תקלה חייב משום בור, וכתב החזו"א ב"ק סימן ב ס"ק יד שהמניח אבן ברה"ר והניח עליה כרים וכסתות, ובא אחר וסילקם, שהשני חייב משום כורה בור (ומסתפק שם לרב דאמר להבילו ולא לחבטו אם חייב בכה"ג), אלא שמסתפק בזרק גדי (דבכלי בלא"ה פטור בבור) מראש הגג והיו שם כרים, אם חייב המסלק משום בור, וכתב דקרקע עולם בלי מכשול אין לו דין בור, ואינו אלא כמסלק כרים שאינו אלא גרמא, כמו שנתבאר בפרק ג. עיין שם. וע"י קהלות יעקב ב"ק סימן ב, וע"י להלן הערה עה.

ולכאורה מסברא כל נזקי בור אינן אלא גרמא, אלא שהתורה חייבתו, ואין לנו אלא מה שאמרה תורה, והרמב"ן בדד"ג כתב למ"ד מפקיר נזקיו פטור, שאין לחייבו מדד"ג, שהרי לא גרם לו נזק אלא שמדעתו בא לכאן, ואילו לא חייבה תורה בור לא היינו מחייבין מדד"ג, ועוד שהתורה פטרה בור ברה"ר מגזיה"כ, ובב"מ דף נו כתב הרמב"ן להוכיח דפשיעה לא הוי כמזיק מדפטרה תורה פשיעה בבעלים ובעבדים (ע"י דיני פקדון פרק א), ואין לחייבו אף מדד"ג, ונראה שזה יותר נוטה לתירוץ השני שפטור בור ברה"ר הוא מגזיה"כ, שהרי יתכן פשיעה במעשה, וגם לא שייך הסברא שזה בא לכאן, שהרי קיבל עליו שמירה, וצ"ע, וע"י ברכת שמואל ב"ק סימן יח וסימן כד. ולענ"ד נראה עוד דמ"ש הרמב"ן שמגזיה"כ פטור גם מדד"ג, היינו לשיטתו דדד"ג דינא הוא מדאורייתא, כמ"ש בפרק ג הערה ג, אבל אם גרמי קנסא הוא, לא שייך לומר שיש גזיה"כ לפוטרו.

בקצה"ח סי' שפו סק"י, וכן בסימן תי סק"א, משמע דבור הוי בכלל נזקי ממונו, ולדעת הפוסקים דגרמי של נזקי ממונו פטור (ע"י פרק ד סעיף לח), ה"נ בבור, וע"י טבעה"ח סי' שפו, ובערוה"ש סימן תי סעיף ח נראה דס"ל שגרמי בבור חייב, וצ"ע.

בתוס' ב"ק דף ד ע"ב משמע שבור הנעשה ע"י אדם בכח שני אינו אלא גרמא, וכתב החזו"א ב"ק סימן א סק"ה דאע"ג דכל נזקי בור אינם מכח אדם, אלא ע"י שהניח המים ברה"ר ואח"כ הוזקו בהם, מ"מ בעשיית הבור בעינן כח אדם, ובדליל שנעשה בור ע"י התרנגול, היינו שהגביה את המזיק וקירבו להזיק (וכן באבסו"מ תחלת הנחתן בנגב בא מכח אדם, וכן כיוצא בזה), אבל כשנטל הברזא ולא נגע במים לא מיקרי כח אדם, וע"כ כתב שאם המים יצאו בכח ראשון ונעשו בור במקום רחוק חייב, דכח ראשון הוי כאילו הגביה המים, והמים היוצאים אח"כ הוי כח שני ופטור (ע"י פרק ג הערה א בהגדרת כח ראשון וכח שני), וכן בפתיחת בור, אף על פי שלא כרהו יש מעשה אדם, (ע"י דרכי דוד שהאריך בביאור דברי התוס'), ולכאורה צ"ע הרי גם בבור שנכרה מאליו חייב, וצריך לומר דכל שהוא ממונו ונודע לו והיה לו לסלקו, חייב בכל אופן, וצ"ע.

וכתב עוד החזו"א עפ"י זה שהמוציא בהמת חבירו לאבדה ורבעה ונעשית בור, המוציא חייב בנזקין, אבל פרץ גדר בפניה ויצאה ורבעה, פטור הפורץ, מפני שהבור נעשה בכח שני, עיין שם.

²⁷ והוא מה שאמרו אבנו סכיננו ומשאו שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו, ובכמה מקומות מבואר דלאו דוקא רוח מצויה, אלא כל כח שעלול להוליך התקלה לרה"ר או למקום שיוזק, כגון רגלי בהמה, וכן מצניע בכותל רעוע וכיוצא בזה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ברוח שאינה מצויה ה"ז אונס ופטור²⁸, ואם נודע לו על התקלה והיה לו זמן לסלקה²⁹ ולא סילקה חייב.

תקלה שלו שהונחה בדרך אונס במקום שמזיק, אף על פי שנודע לו, אם הפקירה פטור³⁰, אבל אם הונחה שם בדרך פשיעה, אינו נפטר במה שיפקיר התקלה³¹.

ז. נכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית הזיק בו חייב הזיקו בעל הבית פטור ... לא אמרן אלא דלא הוה ידע ביה אבל הוה ידע ביה הזיקו בעל הבית חייב ... נהי דאית לך רשותא לאפוקי לאזוקי לית לך רשותא

נזק שארע ברשות המזיק ישנם מצבים שפטור³², כמו שהתבאר לעיל דף מז: אלא אם התכוין להזיק כמו שיתבאר³³.

²⁸ שו"ע שם סעיף ב, וכתב הלח"מ דדוקא כשאינו יכול ליפול ברוח מצויה, אבל יכול ליפול הו"ל תחלתו בפשיעה וסופו באונס וחייב, ובהידושי צ"צ לב"ק העיר דהוי כתחלתו בכעין גניבה וסופו באונס, ולהלן כתב טעם אחר דכיון דילפינן במה הצד מבור, כל שבא שלא ע"י פשיעה שוב אינו דומה לבור, ואפי' בתחלתו בפשיעה פטור, עיין שם.

²⁹ שבור שלא פשע בו נותנים לו זמן לשכור פועלים ועוד קולות, וה"ה הכא דהוי נפילת אונס.

³⁰ שו"ע סימן תיא סעיף ב, כגון שנפלו ברוח שאינה מצויה, וכן בכל נפילת אונס, כגון שנתקל, כמ"ש בסימן תיד סעיף ד, ומ"מ חייב מדיני שמים, כמ"ש בשו"ע שם, ולכאורה נראה דה"ה בכל בור באונס.

³¹ שו"ע שם, וכתב החו"א ב"ק סי' א סק"ד דה"ה באבסו"מ שהניחם במקום התורפה וקודם שנעשו בור הפקירם חייב, ולאחר נפילה דנקט לא דוקא, עיין שם.

³² שו"ע ונו"כ שעה ד

³³ פירש"י בסוגיא שלשון הזיק היינו שעשה המזיק מעשה בין במתכוין ובין שלא במתכוין, ולשון הזיק הוא כשלא עשה המזיק מעשה שעמד במקומו וניזק נתקל בו, ובמה שאמרו שניהם ברשות פירש דהיינו ברה"ר או בחצר השותפין או שנתן לו בעה"ב רשות להכנס, ושניהם שלא ברשות היינו ששניהם רצים ברה"ר, ומשמע לפירוש רש"י שבכל מקום ששניהם שוים ברשות או שלא ברשות, אם הזיק במעשה חייב ובלא מעשה פטור, ואין נ"מ בין שונג למזיד במזיק במעשה, וכשהאחד ברשות והשני שלא ברשות, כההיא דנכנס לחצר חבירו שבעה"ב נמצא שם ברשות והנכנס שלא ברשות, זה שברשות פטור בין במזיק ובין בהוזק, ודוקא בדלא ידע ליה שנכנס, אבל ידע ביה הוי כברשות, וזה שנמצא שלא ברשות חייב בין במזיק ובין בהוזק, וכן אין נ"מ בין שורו שנכנס שלא ברשות לבין הוא עצמו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

לפיכך הנכנס לרשות³⁴ חבירו שלא ברשות והזיק בעה"ב ע"י הנכנס, חייב³⁵ אפילו בשוגג, ויש אומרים³⁶ שאם ידע בעה"ב שנכנס והזיק בו פטור.

הזיק בעה"ב את הנכנס, יש אומרים³⁷ שאפילו בשוגג חייב, ויש פוסקים³⁸ בשוגג, וכ"ש כשהזיק הנכנס מאליו³⁹.

נתן לחבירו רשות להכנס לחצרו, דינו כשניהם ברשות⁴⁰. כמבואר להלן יש אומרים⁴¹ שהנכנס לביתו של אומן אפילו שלא ברשות, ואפילו לא ידע האומן שנכנס, חייב האומן בנזקי הנכנס כאילו נכנס ברשות.

דף מח:

והרמב"ם בפ"ז מה' נזקי ממון הלכה ז' וכתב המ"מ שדעתו לפטור המזיק ברשותו, אף על פי שהכניס הנזיק כליו מדעתו, שהוא מפרש דלא הוי ידע ביה היינו שלא היה מתכוין להזיקו וידע ביה היינו שמתכוין להזיקו, וכן הזיקו זה את זה היינו בכונה, והזיקו זה בזה היינו שלא בכונה, ודעת הראב"ד כפירש"י. ונמצא שלדעת הרמב"ם לא בכל מקום הושווה שוגג ואונס למזיק בכונה, שברשות המזיק, וכן בשניהם ברשות או שלא ברשות, אם הזיק שלא בכונה פטור, ואם הזיק הנכנס שלא ברשות לזה שנמצא ברשות חייב אף שלא בכונה. וכ"כ בשו"ע סי' שעח סעיף ד', כל אלו הצדדים (שחייב גם בשוגג), ברשות הנזיק, אבל ברשות המזיק פטור עד שיתכוין להזיק. ועיין פתחי חושן שם פרק א' הערה נה שהאריך בזה

³⁴ שו"ע ונו"כ שם ו

³⁵ ואפי' הזיק בעה"ב שלא ע"י מעשיו של הנכנס, כגון שנתקל בו

³⁶ שו"ע שם ובסימן תכא ז', והוא מדברי הטור בשם הרמ"ה, ונראה שגם רש"י סובר כן, ואף לדעת הרמב"ם הדין כן, אלא שלרש"י החילוק בין הזיק להזיק הוא אם עשה מעשה או לא עשה מעשה, ולהרמב"ם החילוק הוא בין הזיק בכונה לבין הזיק שלא בכונה.

³⁷ כן הוא לדעת רש"י, ואף על פי שנכנס שלא ברשות, אין לו רשות להזיקו, והיינו דוקא כשהזיקו במעשיו (במ"ז סי' שפד כתב שאם הזיקו בהוצאתו פטור), אבל אם נתקל הנכנס בבעה"ב פטור, ולדעת הרמ"ה היינו כשידע בו שנכנס, אבל לא ידע פטור.

³⁸ שו"ע סימן שעח סעיף ד' וסעיף ו', וכדעת הרמב"ם וכפי שהבינו בדבריו הפוסקים.

³⁹ טור סימן תכא, וכתב הסמ"ע שם ס"ק יב שהב"י השמיטו דכ"ש הוא מהזיקו בעה"ב, ומפרש דברי הטור דאיירי אפילו ידע בו שנכנס, כיון שהזיק מאליו פטור.

⁴⁰ כ"כ בערוה"ש, וכן משמע מדברי הפוסקים, ולגבי נזקי אדם לא מצינו שנחלקו הפוסקים אם צריך שיקבל עליו שמירה בפירוש, שהרי בשניהם ברשות פטור בהזיק, וכיון שאדם בר דעת הוא הנכנס לא שייך קבלת שמירה עליו, ואם הזיקו אה"נ שחייב, אף על פי שלא קיבל עליו שמירה, דמ"מ יש לו להזהר שלא יזיקנו.

⁴¹ בטור סימן תכא כתב בשם רש"י שגם נכנס לחנותו של נגר דינו כנכנס לחצר חבירו שלא ברשות, ואם לא ראהו פטור, ובשם ריב"א כתב שאפילו לא ראהו חייב, ופסק כן בשו"ע שם סעיף ח', שבאומן שדרך בני אדם להכנס לביתו בשביל אומנותו יש לו להזהר יותר, ופירש הסמ"ע ס"ק טו שאפי' זה לא נכנס לקנות, כיון שדרך ליכנס ולקח ממנו, מוזהר ועומד על כל הנכנסים, ויש לעיין לשיטת רש"י כשנכנס לצורך אומנותו אם יודה לדעת הריב"א. וכן יש לעיין מ"ש ממביא הט"ס לטחון בשכר שדינו כהכניס שלא ברשות, כמבואר בסימן שצג. והרמ"א בסימן שפט סעיף י' כתב בשם הרא"ש שפועל הנכנס לתבוע שכרו דינו כנכנס ברשות, ולא מצאתי אם רק לגבי נזקי שור אמרו כן. פתחי חושן חלק ו' פרק א' הערה סג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ח. שניהם ברשות או שניהם שלא ברשות הזיקו זה את זה חייבין הוזקו זה בזה פטורין ... אחד ברשות ואחד שלא ברשות דברשות פטור שלא ברשות חייב

היו שניהם ברשות אחרת, בין שהיו שם ברשות כגון ברשות הרבים או בחצר השותפין או שנתן להם בעל הבית רשות להיכנס, ובין שהיו שם שלא ברשות⁴² והזיקו זה את זה במעשה מצד המזיק, בין בגופם ובין בממונם חייבים⁴³, ואם הוזקו זה בזה שלא במעשה שלא ע"י מעשה המזיק אלא נזק דממילא פטורים⁴⁴, ויש אומרים⁴⁵ שאם ראו זה את זה חייבים, ויש אומרים⁴⁶ שכל שהזיקו שלא בכונה פטורים.

⁴² לפירש"י דשניהם ברשות היינו ברה"ר או בחצר השותפין או שנתן בעה"ב לשניהם רשות, ושניהם שלא ברשות היינו כגון ששניהם רצין ברה"ר, ובתוס' שם כתבו שגם אם אחד נכנס ברשות או שלא ברשות הו"ל לאסוקי אדעתיה שכשם שנתן לו רשות או כשם שהוא נכנס שלא ברשות, גם אחר נכנס ברשות או שלא ברשות וכשהזיקו זה את זה אפילו שלא לדעת חייבים, אבל אם אחד נכנס ברשות והאחר שלא ברשות, אם הזיק הנכנס ברשות לזה שנכנס שלא ברשות שלא מדעת פטור, וביארו היש"ש והמהר"ם דברי התוס' דכיון שהוברר שלאחד נתן רשות ולשני לא, הרי מוכח שמסתמא יש סיבה שלא היה לו לחשוב שגם אחר נכנס, ועי' ט"ז וביאור הגר"א, וכתב היש"ש שגם פירש"י וגם פירוש התוס' אמת הם ושניהם בכלל הלשון שניהם ברשות ושניהם שלא ברשות, אבל במה שפירש"י בשניהם רצין שאם הזיקו זה"ז חייבים אפילו בלא מתכוין, כתב היש"ש דזה אינו, שבשניהם רצין אינם חייבים אלא כשהזיקו בכונה. עוד כתב היש"ש דהא דבשניהם ברשות או שלא ברשות חייבים אפילו בלא מתכוין, היינו דוקא בשני בני אדם שהזיקו זה"ז, אבל אם אחד נכנס והשני חנונים ממנו, בין שניהם ברשות ובין שניהם שלא ברשות, אם הזיק האדם לממון חברו שלא במתכוין פטור, ועי' לעיל מדבריו שמפרש דהיינו דוקא בלא ידע ביה.

⁴³ שו"ע סימן שעח סעיף ז, וסימן תכא סעיף ח, וכשיטת רש"י והרמ"ה דהזיקו היינו ע"י מעשה, וכל ע"י מעשה לעולם חייבים. וכתב הגר"א דמה שכפל המור כאן להשוות נזקי גוף וממון, משום שסובר בדעת הרמב"ם שבפ"א מה' חובל דאירי בשני ב"א שהזיקו זה בזה לא הזכיר לחלק בין בכונה לשלא בכונה, וסתם דפטורים, ואילו בפ"ו גבי ממון כתב לחלק דדוקא שלא בכונה פטור, ולכן כתב המור שגם בזה אין חילוק, עיין שם. ולא נתברר לי איזה צד יש לחלק בין אדם לממון, ועי' לעיל מדבריו היש"ש.

⁴⁴ שו"ע שם, וכשיטת רש"י והרמ"ה.

⁴⁵ שו"ע שם וכפירוש המור (ומשמע שאם אחד ראה והאחר לא ראה זה שלא ראה פטור, ועי' פת"ש בשם הדגומ"ר), והגר"א תמה על המור שחילק בזה, ובגמרא וברש"י לא הוזכר חילוק זה רק ברשות המזיק, ועי' בכתב שט"ם הוא בטור, וצ"ע.

⁴⁶ דעת הרמב"ם, ועי' לעיל מדבריו היש"ש שמפרש גם דברי הרמב"ם דהיינו דוקא בלא ידע בו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

**ט. נפל לבור והבאיש מימיו חייב ... שהבאיש בשעת נפילה
אבל לאחר נפילה פטור ... שהבאיש מגופו אבל הבאיש
מריחו פטור ... גרמא בעלמא הוא**

כבר התבאר לעיל דף מז: ששור שנפל⁴⁷ לבור והבאיש מימיו בשעת נפילה כגון שהיה מלוכלך בטיט וצואה, ולכלך המים שבבור⁴⁸. חייב⁴⁹, ואם הבאיש מימיו מחמת ששהה שם לאחר נפילה, פטור בעל השור בנזקי המים⁵⁰ כפטור נזקי כלים בבור⁵¹.

**י. היה אביו או בנו לתוכו משלם את הכופר ... במועד
ליפול על בני אדם בבורות עסקינן ... בר קטלא הוא ...
דחזא ירוקא ונפל**

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שם ד

⁴⁸ וכל המחבור לגופה כגופה דמי

⁴⁹ הסמ"ע כתב שתם משלם ח"נ ומועד נ"ש, ונראה דס"ל דהוי משונה שיפול לתוך הבור, וצ"ע מ"מ אין כונתו להזיק, אבל הט"ז כתב דהוי שן ורגל שהזיקה מצוי (ומ"ש רש"י דהוי מזיק ממש, היינו דלא הוי גרמא, וכן כונת המאירי במ"ש מזיק בידים) ולכאורה לרב יוסף דמוקי ליה בחזא ירקא היינו שן, אבל לעולא דמוקי ליה בלא חזא ירקא, משמע כדברי הסמ"ע דהוי קרן משונה, והיה אפשר לומר דהא והא איתא, דבחזא ירקא הו"ל שן ובדלא חזא ירקא הוי קרן, אלא שבגמרא שם משמע דרק כשיש אדם בבור הו"ל קרן משונה, וצ"ע. ובתפא"י כתב שאפי' נפלה באונס חייב, דומיא דנפלה לגינה, וצ"ל דכיון שנכנסה לחצר המזיק שלא ברשות אין נפילת אונס פוטרתו, ויש לעיין לסברת הסמ"ע שהוא קרן, ואפי' ברה"ר חייב, מה דינו בנפל באונס, ועי' אולם המשפט, ובערך ש"י כתב בשם תוס' רי"ד שמשלם נזק שלם, ואיירי כשבעל השור הכניסו שאף תם בחצר הניזק משלם נזק שלם, עיין שם

⁵⁰ שו"ע ונו"כ שם, שהשור בבור הוא כשאר תקלה שדינו כבור, ובור פטור על הכלים, ולא דוקא כלים, אלא כל שאינו בעל חי דינו ככלים,

⁵¹ וכתב הסמ"ע דמה שהוצרך השו"ע לטעם דכלים בבור, הא בלא"ה יש לפטור בעל השור מפני שהיה על בעל החצר להוציאו משם שלא יבאישו מימיו, וכמו שמצינו בסימן תג בדין פחת נבילה, וכן בסימן תי סעיף ד גבי שור שחפר בור בחצר חבירו שעל בעל החצר לסלק הנזק, דשאני התם שצריך המזיק לשלם לו הוצאותיו, ולאחר שישלם לו נעשה הוא בעל הבור, משא"כ כאן אין לו חלק בשור שנפל למימיו, ולכן בעל השור חייב בנזקו מדין בור, אי לאו משום דפטור על הכלים, והט"ז תירץ דכאן הוצרך לטעם זה אפילו קודם שנודע לבעל החצר שנפל לבור, ומשמע שלאחר שנודע לו חייב הוא לסלק הנזק, וצ"ע. ובאולם המשפט הביא מי שהקשה מכאן על שיטת הש"ך בסימן שפז דכל נזק שאפשר לתקנו חייב המזיק לתקנו א"כ ה"נ למה לא יתחייב בעל השור לתקן ולהוציא שורו, ותירץ דשאני בחצר חבירו שאינו יכול להכניס פועלים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

כבר התבאר לעיל דף מא. ודף מד. ששור שהיה מועד לנפול⁵² על בני אדם בבורות וראה ירק בבור ונפל לבור בשביל הירק והיה שם אדם ומת, או שהיה מועד להתחכך בכתלים ומפילן על בני אדם ונתחכך בכותל להנאתו והפילה בגופו מחמת חכוכו על האדם ומת, השור פטור ממיתה לפי שלא נתכוון להמית, והבעלים חייבין בכופר שהרי זה מועד ליפול על בני אדם בבורות⁵³, או להפיל עליהן הכתלים, והיאך יודע שלהנאתו, נתחכך בשנתחכך אף לאחר שהפיל והמית. וי"א⁵⁴ שחייב אפילו בפעם ראשונה.

יא. רב אמר הלכתא נת"ק ושמואל אמר הלכתא כרבי

כבר התבאר לעיל דף מז. שאם הכנים פירותיו או שורו ברשות והוזקו ע"י בהמת בעה"ב, נחלקו הפוסקים, יש אומרים⁵⁵ שבעל החצר פטור אא"כ קיבל עליו בפירוש לשמור⁵⁶ הפירות או השור, ויש אומרים⁵⁷ שבנתינת רשות להכנים ה"ז כאילו קיבל עליו שמירה.

וכן אם הכנים שורו⁵⁸ ברשות בעל החצר, שבעל החצר נתן רשות לאחד להכנים שורו לחצירו והזיק שור אותו אחד לשור בעל החצר פטור בעל השור.

⁵² רמב"ם שם הלכה י

⁵³ ואם נגח בני אדם בכוונה ג' פעמים ולא הרגוהו לפי שברח ואח"כ נפל לבור לאכול ירק והמית את האדם וי"א דחייב כופר אפילו אם נחשבנה משונה מפני דנעשה מועד ע"י נגיחות ראשונות אף שאין דומים לנגיחה אחרונה [רש"י לפמ"ש התוס' שם] וי"א דאין נעשה מועד בנגיחה אחרונה שלא בכוונה ע"י הראשונות שהיו בכוונה [תוס'] וכן נראה דעת הרמב"ם. ערוך השולחן חושן משפט סימן תה מז
⁵⁴ דהא שן ורגל נינהו והוי כמו רגל שדרסה על תינוק בחצר הניזק כתוס' כאן ד"ה והא והרמב"ם ז"ל דברגל מחייב אפילו בפעם ראשון ובוז מצריך העדאה צ"ל דס"ל דבכאן משונה הוא והוי תולדה דקרן נוב"כ רש"י מ"ח ב].

⁵⁵ שו"ע ונו"כ שצג א ושצח א כדעת רבי

⁵⁶ שכל שלא קיבל עליו לשמור אמרינן שלא נתן לו רשות ויתחייב בנזקין. ויש לעיין לדעת השו"ע שאפילו הכנים ברשות אין בעל החצר מתחייב בנזקין, א"כ גם בנכנס לחצר חבירו והוזק ע"י שורו של בעה"ב יהא בעל החצר פטור, ומסוגית הגמרא נראה שתלוי אם נכנס ברשות או שלא ברשות, וכל שנכנס ברשות חייב בעל החצר, וא"כ מ"ט דרי"ף ורמב"ם שפסקו כרבי שאינו חייב עד שיקבל עליו לשמור, אף על פי שבאדם לא שייך קבלת שמירה, ואדרבה מכאן משמע דכל ברשות מתחייב שלא יזק הנכנס. ועי' חזו"א ב"ק סי' ד סק"א אם גם בבמה יש לחלק בין הזיק להזק כמו שחילקו באדם.

⁵⁷ רמ"א שם כדעת חכמים

⁵⁸ שו"ע ונו"כ שצח ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ואם הזיק שור בעל החצר לשור הנכנס ברשות, פטור, אלא אם כן קבל עליו בעל החצר שמירתו⁵⁹. וי"א⁶⁰ שביון שנתן לו רשות ליכנס הוי כאלו קבל עליו שמירתו.

יב. שור שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה פטור מדמי ולדות

כבר התבאר לעיל דף מב. ששור שנגח את האשה⁶¹ ויצאו ילדיה, אף על פי שהוא מועד ליגח הבעלים פטורין מדמי ולדות, שלא חייבה תורה בדמי ולדות אלא לאדם⁶².

יג. ואדם שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות כיצד משלם דמי ולדות שמין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה

עוד התבאר שם שהמכה אשה מעוברת והפילה⁶³, חייבה תורה לשלם דמי ולדות לבעל⁶⁴.

⁵⁹ המחבר פסק כרבי [ב"ק מ"ז ע"ב] דס"ל דאף שנתן לו רשות לראובן להכניס שורו, מ"מ לא קיבל עליו שמירת שור. סמ"ע שם ו

⁶⁰ רמ"א שם כדעת הפוסקים כרבנן דס"ל דמסתמא קיבל עליו שמירת שורו, כיון דבעל החצר הוא מסתמא הוא ובני ביתו הן בחצירו, משא"כ זה שהכניס שורו דלא נשאר עומד שם לשמור שורו שלא יזיק לבעל החצר. סמ"ע שם

⁶¹ רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק יא הלכה ג

⁶² דדרשינן כי ינצו אנשים אנשים ולא שוורים. ועיין באחרונים על הרמב"ם שם שפלפלו מאיזה פסוק ילפינן לדין זה.

⁶³ שו"ע ונו"כ תכנ א

⁶⁴ וכתב היש"ש שאינו חייב בדמי ולדות אלא כשהכה כנגד חלל ההריון, ואף על פי שרבנן לא סברי כראב"י, היינו דלא צריך קרא דפשיטא הוא, מאחר דצריך אומדנא למיתה ולנזקין, ואם הפילה מחמת צער המכה אינו אלא גרמא בנזקין, כשם שהמבעית אשה הרה או שציערה והפילה שפטור מדיני אדם, עיין שם. ומבואר בפוסקים שאף כשזינתה והיא פנויה דמי ולדות לבועל, אבל במקום שאין קידושין תופסים ה"ז כאלו אין לה בעל, ועי' להלן, ועי' כנה"ג שהאריך בדיני דמי ולדות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

וחייב בחמשה דברים חוץ מדמי הולדות, ושמיין הנזק כמה נפחתה ע"י ההפלה יותר מאילו היתה יולדת כדרכה ונותן לאשה⁶⁵, וי"א⁶⁶ ששמיין כמה שוה אשה מעוברת למכירה כשפחה שהולדות יהיו לקונה, וכמה שוה אשה ריקנית למכירה כשפחה, וההפרש משלם.

וכן הצער⁶⁷, והשבת והרפוי לבעל⁶⁸, והבושת חולקים בינה לבין הבעל⁶⁹.

ומה שנאמר שאם יהיה אסון שמתה האשה פטור מדמי ולדות אפילו בשוגג, במה דברים אמורים כשנתכוין לאשה, אבל אם נתכוין לחבירו ונגף את האשה אעפ"י שמת⁷⁰, הואיל והיתה המיתה בלא כוונה, הרי זה כדבר שאין בו מיתה ב"ד, שנתכוין להרוג את זה והרג את זה פטור⁷¹, ומשלם דמי ולדות. ויש אומרים⁷² שאפילו לא נתכוין לאשה פטור מתשלומין, משום שם"ל נתכוין להרוג את זה והרג זה חייב, והרי יש כאן חיוב מיתה ב"ד בנגיפה זו ופטור מן התשלומין.

⁶⁵ רמ"א שם, כהרמב"ם ומשום דלפעמים אשה מפלת ג"כ מעצמה בלי נגיפה והכאה, משו"ה אין עליו לשלם כל דמי הולד אלא בכמה אדם קונה אשה הרה ביוקר כדי שאם תלד יהיה הולד שלו, דאין נותן בה כ"כ דמים, דשמא תפיל ולא תשאר בידו אלא ריקנית וק"ל, והיינו פחת דמי הולדות דזיכתה לו התורה, אבל מה שנכחש גופה מחמת כאב הכאתה זהו מיקרי נזק ועליו כתבו הטור והמחבר דהוא של האש, סמ"ע ג. ומשמע שזוהי הוא חוץ מנזק של שפחה העומדת להמכר, וקצת צ"ע, שאם נזק זה אינו פוחת מדמיה כשפחה העומדת להמכר אין כאן תשלומין כלל, ואם פחתה מדמיה ה"ז נכלל בסתם נזק דאשה וכדלעיל. פתחי חושן חלק ו פרק יא הערה קיג

⁶⁶ מדברי המ"מ בשם רש"י משמע שהנזק הוא כשאר נזק

⁶⁷ שו"ע שם, וכתב היש"ש שמ"מ ילקח בהם קרקע והבעל אוכל פירות. וכתב הסמ"ע דלא דמי לנזק דסתם חבלה באשה שיש לבעל חלק בו, דהכא איירי בנזק דהפלה, אבל הט"ז כתב דכיון שנוטל דמי ולדות לא תיקנו לו חלק בנזק, וכעין זה כתב הפרישה באהע"ז שם, דכיון שגילתה תורה שדמי ולדות לבעל משמע דשאר דברים חוץ מבושת הן לאשה.

⁶⁸ סמ"ע שם, וכתב הטור שמשערין בשבת ורפוי אם יש יותר ע"י ההפלה מאשר בלידה רגילה, ואם אין יותר פטור.

⁶⁹ סמ"ע שם סק"ד בשם הטור, והיינו כפי ההכאה אם היתה בסתר או בגלוי שאם הוא במקום סתר נותן השליש לבעל ושני שלישי לאשה, ואם הוא במקום גלוי, השליש שלה ושני שלישי לבעל, וכן הדין בבושת, שבגלוי שלישי שלה ושני שלישי לבעל, ובסתר שלישי לבעל ושני שלישי לאשה. כמבואר בשו"ע אהע"ז סימן פג סעיף א. ועיין פתחי חושן שם סעיף לט ובהערות.

⁷⁰ שיטת הרמב"ם

⁷¹ עיין סמ"ע שם יד

⁷² שיטת הראב"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

